

Wykłady na zamówienie. Realizacja w Kinie Muz lub on-line

Lista tematów 2021/2022

dr Magdalena Bialic

„Anglomania w Warszawie w czasach stanisławowskich”

Wiek XVIII często bywa nazywany „wiekiem Francji”, ale to nie do końca prawda. W tym okresie, szczególnie w jego ostatniej ćwierci, w Europie zapanowała także tzw. anglomania, czyli fascynacja wszystkim, co angielskie. Szczególnie dobrze widoczna była w Warszawie czasów stanisławowskich. Jakie były jej przejawy, jak wyglądał i czym się zajmował angłoman z Warszawy, to wszystko będzie tematem wykładu.

„Mała epoka lodowcowa”

Od wieku XIV aż po wiek XVIII w Europie panowała tzw. Mała Epoka Lodowcowa – zimy trwały bardzo długo, były wyjątkowo mroźne i śnieżne. Wyjątkowe płótna Hendricka Avercampa, zwanego Niemową z Kapen, ukazują życie codzienne w tamtych czasach. Zapraszam na wyprawę do świata prawdziwej zimy – będzie mroźnie, biało i wesoło, tak jak to kiedyś bywało.

dr Magdalena Bialic

Kostiumolog, historyczka sztuki i edukatorka. Absolwentka historii sztuki na Uniwersytecie Warszawskim. Jej zainteresowania badawcze obejmują historię mody, zjawisko anglomanii w XVIII wieku, malarstwo XVIII wieku, historię portretu.

Paweł Bien

„Muzy, opiekunki, menadżerki, czyli o żonach sławnych malarzy”

Wielu znakomitych mistrzów pędzla nie zrobiłoby tak zawrotnych karier, gdyby nie ich oddane małżonki, które niejednokrotnie poświęcały własne twórcze ambicje, by wspierać swoich ukochanych. Przyjrzyjmy się sylwetkom wybranych serc mistrzów pędzla i poznamy ich zdumiewające losy – podczas wykładu usłyszymy m. in. o burzliwym związku państwa Matejków, o pani Malczewskiej, która „miała postać jak łodyga lilii”, czy żonie Mehoffera – „synonimie szafirowego koloru”.

„Miśnia. Porcelana cenniejsza niż złoto”

23 stycznia 1710 roku rozpoczęła swoją chlubną działalność Królewsko-Polska i Elektorsko-Saska Manufaktura Porcelany w Miśni. Od tego czasu saksońskie miasteczko stało się synonimem rzemiosła artystycznego na najwyższym poziomie, a tamtejsze wyroby – miarą wykwintu i zamożności. Jak powstawały serwisy europejskich władców, jaką solniczkę miał biskup Łubieński, jakie insekty uwieczniono na zastawie koronacyjnej, i jakie naczynia z najsłynniejszego kompletu świata znajdują się w kolekcji MNW – o tym wszystkim dowiemy się podczas wykładu.

„Bezcenne. Arcydzieła sztuki polskiej XIX wieku”

Wiek XIX obfitował w niepospolite talenty. Nasi rodacy studiowali w najsłynniejszych akademiach sztuk pięknych, by doskonalić swój warsztat, a efekty ich prac nierzadko podziwiała publiczność z najdalszych zakątków Europy. Podczas wykładu przyjrzymy się bezcennym arcydziełom polskiej sztuki, prezentującym różnorodność kierunków i artystycznych temperamentów tamtego czasu.

„Józef Simmler – portrecista XIX-wiecznej Warszawy”

Simmler – ambitny, pracowity i szalenie zdolny adept malarstwa, wykształcony w Dreźnie i Monachium, po powrocie z Paryża, gdzie zetknął się z twórczością Delaroche’a, osiadł w Warszawie. Reprezentant realizmu mieszczańskiego szybko stał się znanym portrecistą elit stolicy – przedstawicieli burżuazji i arystokracji. Zgodnie z duchem epoki tworzył także kompozycje historyczne, wśród których największy rozgłos przyniosła mu *Śmierć Barbary Radziwiłłówny*.

„Kapiści. W stronę koloru”

Dwudziestolecie międzywojenne to nie tylko awangarda. Studenci zrzeszeni pod egidą profesora Józefa Pankiewicza za cel artystycznych peregrynacji obrali Paryż, aby tam czerpać wzorce z dziedzictwa impresjonizmu. Stworzona przez nich grupa Komitet Paryski nie tylko wywarła ogromny wpływ na sztukę II RP, lecz także w znacznej mierze ukształtowała malarskie oblicze PRL-u.

Paweł Bien

Absolwent Kolegium Międzyobszarowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych i Społecznych (MISH) Uniwersytetów Wrocławskiego i Warszawskiego. Specjalista d.s. edukacji Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina i wykładowca kilku Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Zajmuje się korespondencją sztuk plastycznych, muzyki i literatury w XIX i XX wieku.

Wioletta Cicha

„Dom, świątynia czy pracownia?”

Artyści tworzyli w miejscach, które spełniały różnorodne funkcje. Czasami szukali wyciszenia, izolacji, a czasem wręcz przeciwnie – kreowali niemal teatralną przestrzeń, w której przewijały się tłumy odwiedzających. August Rodin, Stanisław Wyspiański, Ksawery Dunikowski, Zdzisław Beksiński – zajrzemy do ich pracowni i odkryjemy sekrety warsztatowe.

„La Belle Époque – rozkoszne życie przed kataklizmem”

Po wojnie z Prusami z 1871 roku pokonani i upokorzeni Francuzi zwrócili się ku odkrywaniu uroków życia. Paryż przyciągał artystów z całego świata. Czy obowiązujące od lat kanony w sztuce zaczęły się zmieniać? Jak wyglądało życie artystyczne Paryża w tamtym czasie?

„Sztuka i artyści w epoce wiktoriańskiej”

O wielu artystach epoki wiktoriańskiej na długie lata zapomniano. A przecież sztuka tamtego okresu stanowi dziś jedno z najważniejszych źródeł wiedzy o Anglii pod rządami królowej Wiktorii. Jak wyglądało życie artystyczne w dziewiętnastowiecznej Anglii?

„Szczęśliwy dom – obrazy we wnętrzach, wnętrza na obrazach”

W historii sztuki intrygującym, chociaż często niedocenianym tematem, były wnętrza domów. Często traktowane jedynie jako tło dla rozgrywających się wydarzeń. A przecież wnętrza domów z zawieszonymi w nich obrazami to już pasjonująca opowieść! Sprawdźmy jak zmieniała się moda, sztuka użytkowa, sposób życia na przestrzeni wieków.

Wioletta Cicha

Historyczka sztuki, nauczycielka plastyki, edukatorka MNW. Jej pasją jest fotografowanie detalu architektonicznego i obiektów sztuki w przestrzeni publicznej.

---

dr Paulina Komar

„Nuda veritas, czyli cała prawda o nagości w sztuce”

Nieśmiertelne piękno bogiń i herosów, duchowa czystość, prawda i cnota, ale również żądze i grzech – nagość w sztuce jest chyba jednym z najbardziej wieloznacz-

nych wątków. W jakich okresach i w jakim celu artyści przedstawiali nagie postacie w swoich dziełach?

„Antyk w obrazach”

Kultura starożytnej Grecji i Rzymu, a zwłaszcza mitologia, bardzo często stanowiła inspirację dla artystów różnych epok. XVIII-wieczni arystokraci pozowali do obrazów w przebraniach antycznych, od czasów renesansu do dziś postaci mityczne wykorzystuje się jako alegorie lub symbole. Dlaczego starożytna kultura wciąż cieszy się popularnością?

„Egipskie Pola Trzciny i ich mieszkańcy”

Pola Trzciny to egipskie Zaświaty, kraina, do której trafiały po śmierci dusze zmarłych. Zamieszkiwały ją także liczne bóstwa, na czele z władcą podziemnego świata Ozyrysem. Podczas zajęć dowiemy się, w jaki sposób Egipcjanie wyobrażali sobie mieszkańców tej tajemniczej krainy, i w jaki sposób ich przedstawiali.

Paulina Komar

Doktor nauk humanistycznych, archeolożka, wieloletnia współpracowniczka MNW. Obecnie pracuje w Instytucie Archeologii UKSW. Interesuje się dziejami winiarstwa w starożytności.

Monika Miżołębska

„Kuchnia staropolska”

Sarmaci nie tylko chętnie ucztowali, ale również ściśle przestrzegali postów. Jak i kiedy powstał tradycyjny polski barszcz i bigos? Jakie rodzime potrawy budziły podziw cudzoziemców, a jakie ich niesmak?

„Podróż do Wenecji”

Wenecja, niegdyś Najjaśniejsza Republika, ma niezwykłą historię – położona na lagunie stanowiła morską potęgę i kosmopolityczny ośrodek handlu. Malarstwo i rzemiosło artystyczne Serenissimy charakteryzuje wyrafinowane bogactwo koloru, formy i światłocienia, a dzieła wielkich weneckich mistrzów: Belliniego, Giorgione, Tycjana, Tintoretta budzą podziw i stanowią inspirację wielu europejskich artystów.

„Kobiece sprawy”

Na portretach dobrze urodzonych i zamożnych kobiet z XIX wieku widzimy ich

delikatne twarze i piękne stroje. Jak zmieniał się świat w „wieku pary i elektryczności”? W jaki sposób nowoczesne kobiety – aktorki, nauczycielki, sportowcy – skradły męskie zawody i zajęcia?

„Zmienne piękno mężczyzny”

Legendarni uwodziciele, budzący podziw władcy i przystojni artyści. Mężczyźni, którzy słynęli z urody albo nieodpartego uroku, a ich miłosne podboje przeszły do historii. W jaki sposób piękno podlega zmiennym gustom epoki? I czy współcześni amanci odpowiadaliby kanonom urody z dawnych czasów?

Monika Miżołębska

Absolwentka Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego. Edukator i wykładowczyni Działu Edukacji MNW, autorka audiodeskrypcji w Galerii Sztuki Średniowiecznej MNW. Najnowszym przedmiotem jej zainteresowania jest historia kulinariów, pogranicze sztuki i historii obyczajów.

Romualda Radwańska

„Wojenne dzieje obrazów”

Losy wielu obrazów eksponowanych w salach Muzeum Narodowego w Warszawie mogłyby być podstawą dla scenariuszy filmów sensacyjnych. Spotkanie poświęcone jest wojennym dziejom tych obiektów oraz wysiłkom czynionym przez Polskę, aby je odzyskać.

„Nowe Państwo – nowe meble”

Dowiemy się, jakie meble zdobiły salony elit w okresie dwudziestolecia międzywojennego. Zobaczymy m.in. stół – prezent, który otrzymał marszałek Józef Piłsudski, meble z pałacyku prezydenckiego w Wiśle oraz słynne meble Spółdzielni Artystów Plastyków „Ład”.

„Ślewiński – Makowski. Dialog artystyczny”

Tuż po wybuchu I wojny światowej Tadeusz Makowski wyjechał do Bretanii na zaproszenie Władysława Ślewińskiego. Przez kilka miesięcy artyści pracowali razem i prowadzili, nieraz bardzo burzliwy, dialog o sztuce, który zaważył na twórczości ich obu.

„Damy polskiego meblarstwa. Projekty Teresy Kruszewskiej i Wandy

Chomentowskiej dla dzieci i nie tylko”

„Muszelka” a może „Tulipan”? Pod tymi nazwami kryją się urocze meble autorstwa

polskich projektantek. Co trzeba zrobić, aby urodzie mebla towarzyszyła funkcjonalność? Czy meble, które powstały w latach 60. XX wieku, są nadal atrakcyjne? Wszystkiego dowiemy się, przyglądając się dziełom obu artystek.

Romualda Radwańska

Edukatorka i wykładowczyni w Dziale Edukacji MNW. Absolwentka studiów podyplomowych z historii sztuki Collegium Civitas.

Karolina Zalewska

„Prawnik i artystka – kolekcja Aliny i Jakuba Glassów”

On był uznanym prawnikiem, prokuratorem Sądu Najwyższego w Warszawie, ona malarką, uczennicą Konrada Krzyżanowskiego, Kazimierza Stabrowskiego i Władysława Ślewińskiego. Jakub i Alina Glassowie stworzyli znakomitą kolekcję sztuki polskiej przełomu XIX i XX wieku. W 1934 roku, zgodnie z zapisem testamentowym artystki, ponad 50 obrazów zostało przekazanych w darze Muzeum Narodowemu w Warszawie.

„Cały świat to scena...”

„Cały świat to scena, a ludzie na nim to tylko aktorzy” – te słowa Williama Shakespeare’a wzięli sobie do serca także malarze i rzeźbiarze, których od zawsze fascynował świat teatru. Artyści przenosili na płótna pełne ludzkich namiętności sceny znane z kart dramatów i przedstawień teatralnych. Chętnie portretowali też aktorów.

„Kuchnia w sztuce”

Kulinarium w sztuce dawnej pojawiały się w scenach rodzajowych, martwych naturach, przedstawieniach historycznych i religijnych. Były elementem scenograficznym lub nośnikiem symbolicznych treści. We współczesnych działaniach artystycznych tak prozaiczna czynność jak obieranie ziemniaków, trafiła do galerii sztuki.

„Mistrzowie doktora Popławskiego”

Jan Popławski, specjalista chorób wewnętrznych i nerwowych, „zaraził się” pasją kolekcjonerską w Petersburgu, gdzie przez wiele lat prowadził praktykę lekarską. W kręgu jego zainteresowań znalazło się dawne malarstwo europejskie, w szczególności sztuka niderlandzka. Po śmierci Popławskiego w 1935 roku Muzeum Narodowe w Warszawie pozyskało prawie 100 obrazów z jego kolekcji, w tym dzieła Tintoretta i Rubensa.

Karolina Zalewska

Historyk sztuki, edukatorka Muzeum Narodowego w Warszawie, prowadzi firmę specjalizującą się w kwerendach archiwalnych i opracowaniach zbiorów na potrzeby prac konserwatorskich, projektów architektonicznych i muzealnych.

Zofia Załęska

„Tanecznym krokiem przez Muzeum”

Taniec to fenomen kulturowy, który towarzyszy człowiekowi od zarania dziejów. Na obrazach, które są związane z tańcem czasem jest on traktowany w dosłowny sposób, a czasami obrazy i taniec łączą bardzo nieoczywiste więzy. Jakie tańce tańczono na salonach, a jakie na wsi? Kiedy w balecie zaczęto tańczyć w pointach? Na spotkaniu w galeriach naszego muzeum spróbujemy odpowiedzieć na te pytania.

„Polsko-żydowskie spotkania artystyczne”

Zwiedzanie muzeum śladami relacji polsko-żydowskich pozwala przyjrzeć się wspólnej historii i poznać wkład Żydów w kulturę polską. Obejmuje zarówno tematykę żydowską w sztuce polskiej (w tym najśłynniejsze przykłady – *Święto Trąbek* i *Żydówkę z pomarańczami* Aleksandra Gierymskiego), jak również działalność żydowskich artystów, kolekcjonerów i mecenasów.

Zofia Załęska

Historyczka sztuki. Interesuje się wieloma aspektami historii sztuki i jej popularyzacją. Przygotowuje rozprawę doktorską w Instytucie Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego.

Barbara Tichy

„Ikonoografia Zmartwychwstania”

„Jeżeli Chrystus nie zmartwychwstał, daremna jest wasza wiara” (1Kor 15, 17). Wiara w zmartwychwstanie Chrystusa jest fundamentem chrześcijaństwa. W jaki sposób artyści zmierzali się z tym tematem?

„W odwiedzinach u jednorożca. Wizerunki zwierząt w sztuce średniowiecznej”

W dziełach sztuki średniowiecznej pojawiają się zarówno zwierzęta fantastyczne, pochodzące ze świata legend, jak i te całkiem zwyczajne, mieszkające w wiejskich zagrodach. Towarzyszą osobom świętym, uczestniczą w wydarzeniach z historii biblijnych. Przeważnie mają ukryte, symboliczne znaczenia. Przyjrzyjmy się im z bliska i odkryjmy ich historie.

Barbara Tichy

Historyk sztuki, adiunkt w Dziale Edukacji Muzeum Narodowego w Warszawie; autorka i koordynatorka wielu programów edukacyjnych związanych z wystawami czasowymi i ekspozycją stałą MNW. Od roku 2017 koordynuje działania edukacyjne MNW skierowane do seniorów.